

POESIA DE DIÀLEG RELIGIÓS
Isidor Cònsul

Manuel Bertran i Oriola, Ressons de Déu. Introducció i edició de Climent Forner. Columna/Albí, 1997.

L'edició de Ressons de Déu, de Manuel Bertran i Oriola (1901-1976), suposa la recuperació d'un volum de poesia religiosa que s'havia de publicar seixanta anys enrere, en el 1936, i que ho va impedir, com tantes altres coses, l'esclat de la Guerra Civil espanyola. Llavors era previst que anés falcat per un pròleg del canonge Carles Cardó, un dels admiradors més sincers del tremp religiós i poètic de Bertran i Oriola. Per raons que es desconeixen, segurament per les circumstàncies polítiques de 1936, el doctor Cardó no va redactar el pròleg al qual s'havia compromès, però tampoc no va dubtar, anys després a l'exili italià, a incloure el poema Pasqua de Resurrecció de 1937, de Bertran i Oriola, en l'antologia Fiore di poeti catalani (1947). El poeta de Cardona podia anar de bracet, segons Carles Cardó, amb Roís de Corella, Verdaguer, Costa i Llobera, Alcover, Maragall, Carner i Riba. Fou en aquesta breu antologia on Pier Paolo Pasolini llegí la versió de Pasqua de Resurrecció de 1937 -traduït per Pasqua in Rivoluzione- i en manllevà el segon vers "**Senza fuoco, senza ceri pasquali...**" i el posà com a citació de capçal en el recull de poesies friüleses, La nuova gioventú. Mig segle després, Àlex Susanna, en el parèntesi daurat que passà a Venècia, i mentre llegia l'obra poètica de Pasolini, topà amb l'esmentada citació de Bertran i Oriola i hi reflexionà obertament, dins de Quadern venecià (1989): *Com diantre Pasolini s'arribà a assabentar que existia aquest poeta? Ara, al nostre país, de Bertran i Oriola ningú no se'n recorda i els seus llibres són impossibles de trobar (...) Em meravella, doncs, que*

un vers d'aquest poeta visqui entremig dels poemes friülesos de Pasolini. Aquesta és la paradoxa, i segurament Àlex Susanna té raó: es tracta d'una obra quasibé desconeguda però que demana, em penso, l'esforç d'una revisió i una relectura.

ELS "RESSONS DE DÉU"

De la singularitat religiosa i poètica de Manuel Bertran i Oriola en donen fe les seves mateixes paraules: *Jo no sé si la poesia m'ha portat a Déu o si Déu m'ha portat a la poesia. Fa mes de sis anys que em va ésser donat de començar el primer poema d'una sèrie que jo titulo Ressons de Déu (Invocacions i presències espirituals) que vénen a ser com un col·loqui interior de l'home i Déu. Una actitud poètica de transcendent, que segueix les esteles de Lull i de Verdaguer, i que entaula un saborós col·loqui entre dos "jo": el del poeta i el de Déu. Versos en diàleg, doncs, que construeixen una poesia de recerca i afany de retrobament, un crit i una reflexió que motlluren una imatge de Déu a la mida del poeta. Es així en la trentena de composicions que conformen el recull on, llevat de la número tretze que es resol en un sonet, el poeta es sotmet a la disciplina d'un mateix patró: les composicions són sempre de deu estrofes, quartets decasíl·labs, i disposades de manera que a les estrofes senars parla el poeta i en les parelles es troba el tornaveu diví -els ressons de Déu- als anhels i aspiracions del poeta.*

A vegades, la rigidesa retòrica del mateix esquema repetit es menja l'eficàcia del poema, però Bertran i Oriola sorprèn, ara i adés, amb troballes de qualitat, versos rodons i estrofes que encara són, més de cinquanta anys després, petites meravelles. Deu ser per aquests detalls que ha estat una poesia capaç d'arribar al fons de dues sensibilitats tan diferents, i segurament oposades, com la de Pier Paolo Pasolini i la de

l'eclesiàstic Carles Cardó.

Isidor Cònsul